MONICA HALLÉN

EN TRASSLIG VÄV

I min värld är materialet och färgspelet viktiga faktorer i byggandet av en design.
Till det kommer tekniken och bindningen som ytterligare en byggsten som bestämmer ytan av en väv. Och naturligtvis hur och var väven ska användas måste också in i den här byggsatsen.

Men lika viktigt som det rent materiella, är ögats och handens upplevelse. Ögat ser, handen känner. Eller hur är det, vad är det som bestämmer, är det ögats eller handens impulser som sänder de första signalerna?

I DEN HÄR VÄVEN, en trasväv, har jag hämtat inspirationen från dess japanska släkting – en sakioriväv. *Saki ori* betyder riven väv på japanska, och precis som i Sverige är det ett återbruk. Gammalt och utslitet material tas tillvara och får ett nytt liv och ett nytt ändamål.

Allt började med ett litet nystan om 20 gram, rätt så oansenligt, brunt till färgen med märkliga små spröt som regelbundet sticker ut, lite taggigt och rätt så udda, men det pockade på min uppmärksamhet. Här är det ögat som reagerar först, sedan handen.

Det blir liggande i några år, innan jag tittar närmare på nystanet och inser att det är en tråd som en gång varit ett fisknät. Så märkligt, det lilla nystanet kommer från Japan, och i mitt land har vi också använt gamla uttjänta fisknät som inslag, mestadels till trasmattor. Man tar vad man har och gör det man behöver, en gammal kunskap som rått i århundraden, såväl i Japan som i Sverige.

Fisknätet från Japan vars tråd kan vara rami eller hampa, har från början precis som i Sverige gjorts starkare, det vill säga impregnerats. I Japan i ett bad bestående av persimon, lera och järn, som ger fisknätstråden en vacker mörkt brun färg. En färg som kan skifta beroende på material och recept. Det blir fint i inslaget, och lite spännande farligt med sin taggiga yta. Från början användes fisknätstråden som inslag i rami- eller hampvävar. Därmed har fisknätstråden ett långt liv som dekorativt inslag – en gammal historia, mycket äldre än sakiorivävarna.

Bomullen som växt och fiber har inte funnits i Japan utan importerades, från början från Kina någon gång under 1500-talet. Men snabbt förstår japanerna att klimatet i södra Japan lämpar sig för egen odling av denna så användbara fiber. Lätt att spinna, lätt att färga, lätt att sköta tar den sin plats i alla samhällslager, och därmed ökar tillgången på material, även för dem som lever på gränsen i självhushållande samhällen. Fattiga bönder och fattiga fiskare kunde för första gången tillverka värmande plagg, om än av lappar och slitna småbitar. Det vi idag kallar *boro* som kan översättas med "något som är trasigt".

Det sägs att när de bästa, slitna lapparna tagits till boro så användes skrapet till sakiorivävningen. I väven blir skrapet till vävar som användes till värmande slitstarka arbetsjackor och västar. Den traditionella

vävbredden i Japan är runt 35 cm, precis som i Sverige sys längder i hop till ett stort stycke, när så behövs, som sedan användes som täcke, eller underbreda i den traditionella bädden *futon*, eller som ett slags bordstäcke, som familjen värmde sina fötter under. Täcket låg över det låga bordet som dolde husets värmekälla av glödande kol, där familjen samlade sig runt.

Från slutet av 1700-talet fram till Japans öppnande för omvärlden 1854, var det förbjudet för fiskare och bönder att bära andra plagg än de som var färgade i indigo eller hade bomullens och bastfibrernas naturliga färger. Det gav en monokrom ton av blått i alla dess toner från ljust urblekt till djupt blåsvart. En sträng skönhet uppstod i det som är ren skär fattigdom.

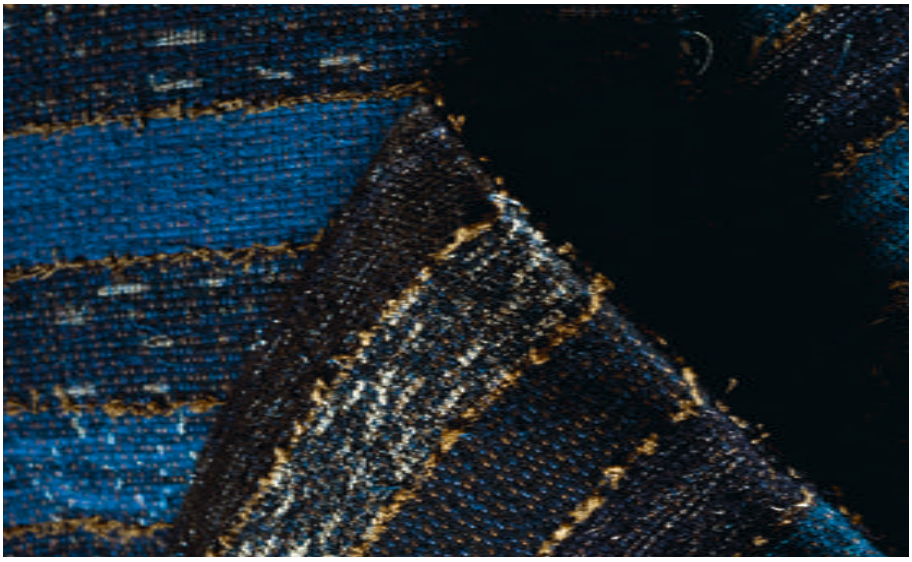

I Japan klipptes fisknäten så att endast en tråd återstod och dess knutändar kom att spreta åt alla håll. I Sverige jobbade vi lite mer rufft, fisknäten rullades ihop, och sedan höggs de itu med yxa till 3–5 cm breda remsor. Därefter skulle alla knutändar som spretade ut, klippas bort. Det är ändå märkligt hur lika vi tänker men så olika uttrycken blir i skilda kulturer, och så spännande när världar möts.

I min Textur ville jag att två länders kulturer skulle förenas, trasmattan lämnar Sverige och möter Japan. Det blev en trasväv – sakiori till en zabuton. En slags sittkudde, relativt platt som används på golvet.

Monica Hallén

ZABUTON I TRASOR OCH FISKNÄT

Dubbelbindning, 4 skaft och 6 trampor

VARP	Lingarn 16/2, svart, blått och brunt ca 5520 m/kg
INSLAG	Fåll: samma som i varpen Indigofärgade trasor 5–7 mm breda Fisknätstråd
SKED	60/10, 1 tr i solv och 1 tr i rör = 6 tr/cm
STAD	2 tr i solv och 2 tr i rör, 2 ggr i varje sida
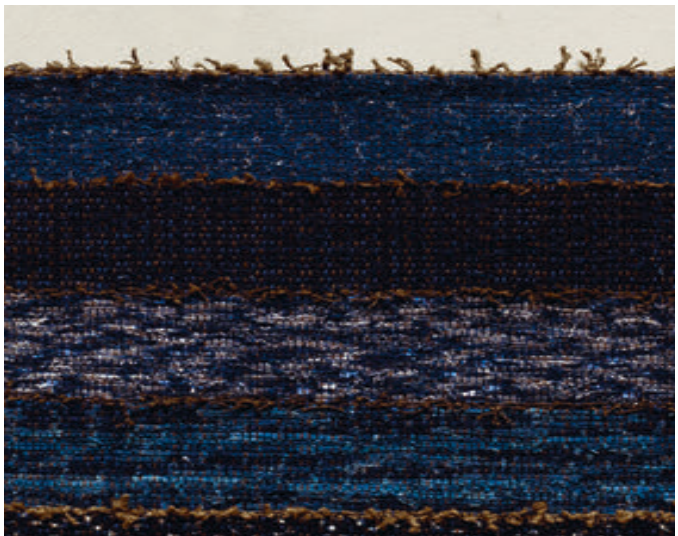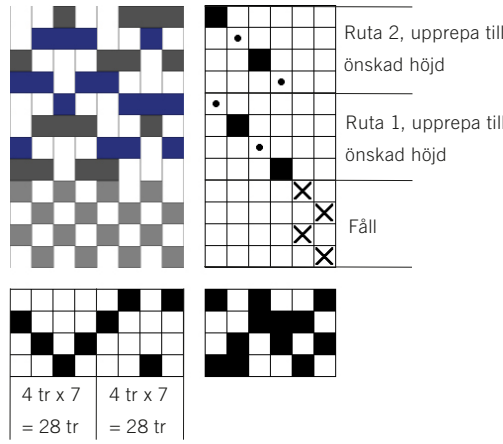
Varpa med 3 trådar lingarn i svart, blått och brunt.
Solva utan inbördes ordning.
Rutornas storlek är mellan 4,5–5 cm.
I solvordningen är varje ruta 4,7 cm = 28 tr
Väv fåll med lingarnet. Väv randigt i tuskaft, slå två 2 inslag fisknätstråd mellan varje rand.
Väv rutigt i dubbelbindning genom att växla mellan tunna indigofärgade trasor och fisknätstråd.
Fisknätstråd kan beställas hos *www.aoni.kyoto*